

עינת קרמר

ארגון "טבע עברי" - לקידום קיימות
יהודית בישראל; יוזמת "שמיטה
ישראלית"

ציטוט מומלץ

קרמר ע. 2014. שמיטה ישראלית –
הזדמנות של פעם בשבע שנים.
אקולוגיה וסביבה 5(2): 141–142.

ציור תנ"ך – שנת השמיטה. שמן על בד. 2009. | אהובה קליין

שמיטה ישראלית – הזדמנות של פעם בשבע שנים

3 באוגוסט, 2014

גיליון קיץ 2014 / כרך 5(2)

[בקצרה](#)

**"וְהָיְתָה שִׁבְתְּ הָאָרֶץ לָכֶם לְאֹכְלָהּ לֶךְ וּלְעַבְדָּךְ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכִּיךָ וּלְתוֹשֶׁבְךָ הַגֵּרִים
עִמָּךְ וּלְבִהֲמֹתֶיךָ וּלְחִיָּה אֲשֶׁר בְּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָה לְאָכֹל" (ויקרא כ"ה 7)**

בחודשים האחרונים פועלת יוזמה רחבה, הכוללת ארגוני מגזר שלישי, עסקים ומשרדי ממשלה, המקדמים את שנת השמיטה (שנת תשע"ה – מספטמבר 2014 ועד אוגוסט 2015) כשנה ייחודית במדינת ישראל. הרעיון הוא לקחת את הרעיונות הסביבתיים והחברתיים העומדים בלב מצוות השמיטה הקדומה, ולהציע אותם כמקור השראה לפעילות בישראל של המאה ה-21. כך, לא תתבטא שנת השמיטה בישראל 2014 רק בדיני הכשרות או בהגבלות שונות על 2% החקלאים במדינה, אלא תייצר מחזוריות בת שבע שנים בהתנהלות הציבורית של המדינה, כאשר כל שנה שביעית יתרכזו מאמצים מיוחדים בעיסוק בתחום "הקיימות היהודית".

מצוות השמיטה העתיקה חייבה כל חקלאי בארץ ישראל לנטוש את שדהו אחת לשבע שנים, להפקיר את פרותיו, לתת לאדמה מנוחה ולאפשר לכל אדם (ואף לבהמות) להיכנס לשדה ולטול חלק מברכת האדמה. בשנה זו גם התבטלו החובות הכספיים, והאנשים קיבלו הזדמנות להתחיל מחזור חדש של שש שנות כלכלה חופשית. שנת השמיטה עצמה הייתה פסק זמן קולקטיבי שאפשר התמקדות בקהילה, במשפחה ובהתפתחות עצמית. במדינת ישראל של ימינו עדיין סופרים את מחזוריות השמיטה, אך מכל החזון מעורר ההשראה נותר רק עיסוק בדיני הכשרות של צריכת הפרות והירקות בשנה זו. מטרת היוזמה של "שמיטה ישראלית" היא להחזיר את "ערכי השמיטה" – התנהלות אחרת אל מול משאבי הטבע, פעילות קהילתית סביב צדק ושוויון ועצירה לצורך הערכה מחדש – אל השיח הציבורי והאישי בישראל.

בהקשר הסביבתי, בכנס שהתקיים בנושא בכנסת (בהובלת ח"כ רות קלדרון ויו"ר האופוזיציה ח"כ יצחק הרצוג), התחייב השר להגנת הסביבה, עמיר פרץ, לקדם את שנת תשע"ה כשנה של יחס אחר למשאבי הטבע. בין השאר דיבר השר על פתיחה של חלק מהפארקים הלאומיים וחופי הים בחינם בשנה זו כדי להעביר את המסר שהטבע הוא משאב המשותף לכלל הציבור ושייך לכולם. מיזם נוסף שמקדם השר הוא החלת הרעיון של "עצירה לצורך שיקום" על נושא הדגה בים: הפסקה או הפחתה דרסטית של הדיג בשנה זו כדי לשקם את אוכלוסיית הדגים. ארגוני הסביבה התגייסו גם הם למהלך באמצעות בנייה של סדרת אירועי תרבות חינוכיים שיתקיימו בגינות ציבוריות וקהילתיות, כמו גם פעילות לשמירה על הטבע בכלים של הפחתת צריכה תאגידיית והקמה של קואופרטיבים ומסגרות שוות לכל נפש.

בהקשרים חברתיים-כלכליים, שנת השמיטה מאופיינת במגוון רחב של מיזמים. יוזמה ראויה לציון היא יוזמת "משמיטה לצמיחה", שעיקרה שמיטת חובות ברמה מסוימת למשפחות העוברות תהליך שיקום כלכלי בליווי אחד מארגוני השיקום. הכספים לשמיטת החובות יגיעו מקרן ייעודית שתוקם למטרה זו, ושתנוהל על-ידי ועדה מתנדבת מתחום הכספים. ומכיוון אחר – קריאה למקומות עבודה לחסום יישומים מסוימים, כדי שהעובדים לא יעבדו מהבית בשעות הערב והלילה בשנה זו, היא רק אחת הדוגמאות לרעיונות שהועלו בתחום הטמעת שנת השמיטה בתעשיות המתקדמות, לצד פיתוח יישומי שמיטה שמטרתם הקטנת בזבז משאבים או חלוקת זמן העובד ביחס של 1/7 בין זמן עבודה וזמן הובלת מיזם אישי חברתי בקוד פתוח.

"אמנת שמיטה ישראלית" היא המסמך המכונן של היוזמה, וטקס החתימה עליה כלל מנהלי ארגונים לשינוי חברתי-סביבתי, פוליטיקאים, אנשי עסקים ואנשי רוח ודת, ובהם הרב הראשי האשכנזי לישראל. האמנה מציעה לכל מי שמתחבר לרעיון הבסיסי שתואר כאן, למצוא דרכים ליישם את השמיטה בחייו במישור הפרטי או להצטרף להובלת מהלך ציבורי ערכי. במילות המסמך: "מתוך הכרה כי שנת השמיטה היא ערך יסודי בחינוך האדם בישראל, ומתוך הבנה כי עם שיבת העם היהודי לציון מבקשת השמיטה את הגשמתה בזמן הזה, אנו מבקשים לפעול יחדיו על מנת להחיות את שנת השמיטה ולקיימה כשנה משמעותית בחיי היחיד, הקהילה, החברה והאומה"^[1].

גם אתם מוזמנים להצטרף לשינוי.

מקורות

1. אמנת שמיטה ישראלית. אתר שמיטה ישראלית. נצפה ב-8 בנובמבר 2014.